Nᴱᴿ 137

# KURYER LITEWSKI

*w Wilnie we Srzodę dnia* 16 *Listopada v. s.* 1821 *roku.*

## WIADOMOSCI KRAJOWE.

### WILNO.

Wielki Xiążę Jmć, *Mikołay Pawłowicz*, przybył tu d. 12 t. m. wieczorem około godziny 7mey, i stanął w przysposobionym dla siebie pałacu, zwyczaynem mieszkaniu gubernatorów cywilnych.

Podług gazety senackiey z dnia 5 listopada, Ukazem Naywyższym J. C. M. do Rządzącego Senatu, pod dniem 18 lipca, na prośbę Hrabiny *Rzewuskiey*, naznaczona została osobna kommissya, dla urządzenia jey interessow i zaspokojenia kredytorów.

Ukazem dnia 21 października, rzeczywisty radca stanu *Dubieński*, dyrektor departamentu różnych podatkow i poborów, w nagrodę służby, odznaczającey się gorliwością, mianowany radcą taynym.

Ukazem d. 11 lipca, sztabs-lekarz powiatu humańskiego, radca dworu *Nozdra*; uwolniony zupełnie od służby, a że względu na 43 lata chwalebney służby otrzymał pensyą dożywotnią 500 rubli na rok, którą zwyczaynie pobierał.

Ukaz d. 8 sierp. w następującém brzmieniu: „Przez wzgląd na szczególnieysze świadectwo o sprawowaniu się i umiejętności leczenia byłego sztabs-lekarza, *Siemczewskiego*, pozbawionego tego stopnia za przeciwne prawom w roku 1796 postąpienie, Naymiłościwiey rozkazuję, przywróciwszy mu stopień sztabs-lekarza, przeznaczyć go na operatora do irkuckiey izby medyczney."

D. 27 czerwca Cesarz Jegomość potwierdził opinią Rady Państwa, iż przyznawanie praw na kupowanie okrętow i innych statków morskich, na morzu czarnem i azowskiem ma się czynić w sądach, na ten cel ustanowionych.

Wedle Ukazu Jego Cesarskiey Mości, Rządzący Senat słuchali przedstawienia P. Ministra Skarbu: Po dóyściu wiadomości o złym urodzaju zboża w gubernii tambowskiey i o srodkach potrzebnych do zabezpieczenia żywności dla tamecznych mieszkańców, Komitet PP. Ministrów w dzienniku d. 7 czerwca, Naywyżey potwierdzonym d. 26 lipca teraźnieyszego 1821 roku między innemi postanowił: Ażeby staranie o włościanach skarbowych we wszystkich zdarzeniach należało bezpośrednie do obowiązków Izb skarbowych i Wice-gubernatorów w tey samey rozciągłości, jak w majątkach udziałowych obowiązek ten włożony jest na kantory udziałowe i ich zarządców. O niechybnem wykonaniu przez izby skarbowe, expedycye skarbowe, i wice-gubernatorów tego, Naywyżey potwierdzonego postanowienia Komitetu PP. Ministrów, zaleciwszy P. Minister skarbu wszystkim Izbom skarbowym i expedycyom, doniósł o tém i Rządzącemu Senatowi. Rozkazali: z wypisaniem takowego przedstawienia P. Ministra Skarbu posłać dla wiadomości do wszystkich Rządow gubernialnych, władz, do woyskowey kancellaryi woyska dońskiego i do Gubernatorów Cywilnych Ukazy, również przez Ukazy uwiadomić PP. Ministrów, Wojennych Jenerał-Gubernatorów, Jenerał-Gubernatorów, Wojennych Gubernatorów zarządzających cywilnemi sprawami i Naczelników miast. Dnia 13 października 1821 roku.

Gazeta petersburska, donosi z *Czernihowa*, iż tam d. 16 t. m., za rezolucyą przenaywielebnieyszego *Wawrzyńca*, biskupa czernihowskiego i nieżyńskiego, i po należytem nauczeniu zasad religii chrześcijańskiey, przez protojereja Piotra *Kizimowskiego*, w kościele podwyższenia Krzyża ś. przede mszą, odprawiony został obrząd Chrztu ś. nad 25 letnim izraelitą, mieszczaninem Nowogrodu-Siewierskiego, *Leybą Berkowiczem*, który na Chrzcie ś. nazwany *Jakubem*. Oycem chrzestnym był Rzeczywisty radca stanu, *Mielnikow*, poczt-dyrektor małorossyyski.

Tegoż dnia (16) przybył do *Czernihowa* naczelnik sztabu 1go woyska, jenerał adjutant Jego Cesarskiey Mości, Baron *Dybicz*, a d. 17 oglądał stojące tu trzy kompanije pieszego półku mohilewskiego i oddział wzorowy; poczem wyjechał na trakt kijowski.

## NIEMCY.

(z *Gaz. Warsz.*) *Od brzegów Menu dnia* 4 *listopada*. Król angielski jest (jak wiadomo) rektorem uniwersytetu gettyngeńskiego, zwanego *Caesarea Augusta*. Utworzony na przyjęcie jego korpus obywatelski stał z chorągwią przy rogatkach. Xiążę *Thurn* i *Taxis* był na czele straży honorowey, złożoney z 25 uczniów, która konno na spotkanie Monarchy wyjechała. Koniuszy uniwersytetu *Ayres* urządził karuzel. Monarcha przyjechał paradnym sześciokonnym pojazdem. Podczas karuzelu uczniowie stanęli na jedney stronie. Zdumiał się Król, widząc przeszło 1000 młodzieńców, ze wszystkich prawie krajów europeyskich w czarnych sukniach. Był między niemi Xiążę *Leiningen*, blizki krewny Monarchy. W sali uniwersytetu, gdzie daje się nauka fizyki, prorektor w krótkiey przemowie podziękował Królowi za dary dla uniwersytetu, a szczególniey za zaufanie, jakie w nim pokłada. W końcu podał Monarsze pieśń z wynurzeniem uczuć uniwersytetu. Przyjmując ją Król rzekł: *Cieszę się z kwitnącego stanu i sławy tego instytutu, który oddawna liczył między członkami swymi tyle zasłużonych nauką mężów, i nawet podczas obłąkania ostatnich czasów utrzymał ducha prawdziwey i gruntowney rostropności. Chętnie okazywać mu będę jednakowe dowody przychylności i opieki moyey, w niepłonney nadziei, iż usiłowania wszystkich nauczycieli, tak jak dotąd, zmierzać będą do rozkrzewiania zasad, utrzymujących w sercu młodzieży uczucia wierności dla kraju i szanowania praw jego.* Prorektor pocałował potém rękę Monarchy i otrzymał od niego order Gwelfów. Podano Królowi pieśń na tey samey poduszce, którey przed 73 laty w czasie bytności *Jerzego II*, użyto; dano mu oraz krzesło, na którém przodek jego siedział. Co postrzegłszy Monarcha usiadł na niém, wziął poduszkę i przycisnął do serca.

Wydatki bytności Xiążęcia *Metternich* w *Hannowerze*, płacono na wyraźny rozkaz Króla angielskiego z kassy krajowey. Ministrowie ofiarowali temu Monarsze imieniem kraju 10,000 sztuk nowo wybitych georgsdorów, i z kassy krajowey zapłacono wszystkie towary i rzeczy, które Król kupił w *Hannowerze*.

Półkownik *Gustawson*, były Król Szwedzki, bawi od 3 tygodni w *Zyrich* w Szwaycaryi. Ma tylko 30,000 talarów rocznego dochodu. Przed kilką laty chciał z 50 towarzyszami udać się do zie-

mi obiecaney, dla oswobodzenia jey od jarzma tureckiego.

Rozpoczęcie nanowo obrad seymu związku niemieckiego, które pierwszych dni bieżącego miesiąca nastąpić miało, odłożono do dwóch tygodni, a to z powodu niespodziewaney i spieszney podróży Xiążęcia *Metternicha* do *Hannoweru*, co wstrzymało wydanie przepisów dla posła austryackiego, mającego ster obrad seymowych.

(*z gaz. berl.*) *Od brzegow Menu dnia 6 listopada.* Dnia 2 t. m. Król Jmć angielski przybył do *Coblenz* i zajechał do jenerała porucznika *Thielemanna.* Dnia 3, wśród gromu dział udał się Król w dalszą drogę; cała załoga wystąpiła w paradzie, i N. Podróżnego głośnem *Hurrah!* powitała. W orszaku królewskim znaydował się Xiążę *Cumberland* i Xiążę *Nassauski.* Gdy Król, d. 4 przybył do *Kolonii*, towarzyszył mu jescze jenerał porucznik, baron *Thielemann*, który razem z taynym ministrem stanu i naczelnym prezydentem baronem *Ingersleben*, wyjechali na spotkanie Króla aż do *Wezlaru*, gdzie obadway otrzymali wielki krzyż orderu Gwelfów. Królewicowi Jmci pruskiemu Xięciu *Fryderykowi*, który przybył d. 3 do *Kolonii*, udzielił Król także wielki krzyż orderu Gwelfów i sam mu znaki włożył. Podczas stołu, Król Jmć wstał z krzesła, a obróciwszy mowę do Xiążęcia *Fryderyka* i obecnych prusaków spełnił następujący toast: „Piję za powodzenie mego naylepszego przyjaciela, waszego Króla!" i rozkazał, ażeby muzyka i chór śpiewaków 25go regimentu piechoty zabrzmiały narodową pieśń pruską: „Błogość tobie w wieńcu zwycięzkim etc." Późniey pił N. Pan za zdrowie nowych kawalerów. Już po skończonym obiedzie przybył do *Kolonii* Xiążę *Emil* Hesko-Darmstadzki i przyjęty był od Króla z naywiększą uprzeymością. Dnia 4 o godzinie 8 z rana wyjechał Król do *Loodyum.* Woyska załogi kolońskiey wystąpiły w paradzie poza miastem. Król jechał zwolna przed frontem i wynurzał ukontentowanie z powodu pięknej postawy i porządku woyska. Jego Królewicowska Mość Xiążę *Fryderyk* i dowodzący jenerał porucznik baron *Thileman*, przeprowadzali Króla Jmci do *Akwisgranu*, dokąd przybył po południu o godzinie 2, a po odmianie koni udał się w dalszą drogę do *Leodyum.* Xiążę *Fryderyk* wyjechał także natychmiast do *Düsseldorffu.*

Król angielski oczekiwany jest w *Bruxelli* na dzień 5. Następnego dnia uda się Monarcha w dalszą drogę przez *Bruges*, *Dunkerkę* i *Calais.*

Xiążę *Metternich* przybył dnia 3 do Frankfortu, dnia 4 pojedzie do *Johannisberg*, dnia 6 przybędzie znowu do *Frankfortu*, a zabawiwszy dwa dni, ma powrócić prosto do *Wiednia.*

Kommissya, która się we *Frankforcie* załatwieniem spraw kościoła katolickiego różnych krajów związku niemieckiego zaymuje, pracuje ciągle i spodziewa się ukończyć rzecz całą w przeciągu 6 tygodni.

Dnia 25 października, towarzystwo do rozszerzania wiary chrześcijańskiey odprawiło posiedzenie powszechnego zebrania w *Frankforcie.* Z odczytanego zdania sprawy okazuje się, że od zawiązania się towarzystwa, t. j. od roku, przyjęło chrzest 23 Izraelitów.

Wiadomo, że do żeglugi na *Dunaju* i kilku innych rzekach w Bawaryi południowey, używano dotąd bardzo niedogodnych statków; co do zakwitnienia jey mocno przeszkadzało. A że na zastarzałe przesądy, naocznie przekonywające przykłady naylepszym są środkiem: przeto rząd postanowił wybudować własnym kosztem odmiennego składu statki.

Poselstwo rossyyskie w *Stuttgardzie* ogłosiło przez gazetę, dla wiadomości tych rodzin Wirtembergskich, które w przeszłym i teraznieyszym roku prosiły o pozwolenie przeniesienia się do Rossyi, że ze względu na zaszłą już z tey przyczyny przedaż ich dóbr, wyszło Naywyższe zezwolenie na przyjęcie ich w Bessarabii; jednakże nie mogą aż na przyszłą wiosnę 1822, i to własnym kosztem, puścić się w tę podróż; tymczasem zaś powinni tam wysłać jednego zpomiędzy siebie, dla uczynienia potrzebnych przygotowań do ich osiedlenia. Poselstwo oświadczyło też wyraźnie, że liczba mających się teraz przyjąć familiy ograniczona jest do 80, i że naprzyszłość nie mogą bydź udzielane w tym celu pasporta do Rossyi.

Professor *Thiersch* w *Monachium*, oświadczył przez pisma publiczne, co następuje: „Ponieważ dotąd niektórzy rozumieią, jakoby za moją pomocą znaydował się w *Monachium* środkowy punkt do wspierania sprawy greków, oświadczam więc, że gdy propozycye moje za grekami nie otrzymały szukanego potwierdzenia od rządu królewskiego, i gdy ten oświadczył, iż mocą istnieiących przeciwko temu praw zachowaną zostanie, tymsamym zaniechałem z mojey strony doprowadzenia do skutku uczynionych propozycyy i że jako słudze krajowemu powinności moje nakazują mi wstrzymać się od dalszego należenia do sprawy, za którą działać i dawnieysze związki moje literackie z grekami były mi powodem.

## Francya

(*z Gaz. Berl.*) *Paryż, dnia 3 listopada.* Król mianował Hrabią Pana de *Serre*, strażnika pieczęci, i potwierdził dla niego majorat, czyniący 20,000 fr. dochodu rocznego.

Mówią, że Xiążę *de la Chatre* towarzyszyć będzie Xięciu *Angouleme* do *Lille.*

Nie ma zasady, iż Hrabiemu *Bertrand* zabronione jest przebywanie w *Paryżu.*

Biskup *Evreux*, *Bourlier*, umarł, mając wieku lat 91.

Poseł królewsko-pruski przy dworze angielskim Baron *Werthern* tu przybył.

Izbom ma bydź podany projekt, o cenzurze dzieł z wieku 18go i o pozwoleniu ich przedrukowania.

Mówią, iż prawa strona na nowém posiedzeniu odnowi pytanie, względem wynagrodzenia szkód poniesionych przez emigrantów.

Na wezwanie królewskie, arcy-biskup paryzki publiczne modły zalecił, prosząc o udzielenie z wysokości obradom izb mądrości i umiarkowania.

Sala w Luwrze, znajoma pod imieniem sali gwardyi Henryka IV, naywspanialey się przyrządza na posiedzenie królewskie. Pozostaje przeszłoroczny przedział: ozdoby i pozłota są obfitsze i gustownieysze. Po prawey i lewey stronie tronu, jest 36 ławek dla parów i deputowanych. Pierwsi będą w ubiorach wielkich. Daley ławki dla innych osób, a na przeciw tronu, loża dla osób dyplomatycznych. Z lewey strony loża dla Xiężny *Angouleme* i Xiężny *Berry*, a nad niemi piękny wizerunek J. K. M. z fabryki gobelińskiey. Galerye są opatrzone kratami żelaznemi, i są na nich ławki dla dam, a daley są mieysca dla arbitrów mężczyzn.

Dla lepszego sprawowania szpitalow i zakładow dobroczynnych urządzono, izby administracya każdego zakładu, do 5ciu osób zmnieyszona była, nadto będzie rada dobroczynności, złożona z arcybiskupów i biskupów, prezydentów i prokuratorów trybunałów królewskich, prezydentów izb handlowych, rektorów akademiy, naystarszych proboszczów, prezydentów konsystorza, naystarszego sędziego pokoju mieyscowego i 5ciu członków w miastach 5,000 dusz ludności mających, a 10ciu członków w miastach większych.

Niegdyś gardysta, *De Moustier*, który *Ludwikowi* XVI do *Varennes* towarzyszył, a ztamtąd, z rękami i nogami związanemi, na koźle pojazdu królewskiego był odwieziony, otrzymał od Króla rangę marszałka polnego, wstęgę czerwoną i dożywotnią pensyą.

Obadway obwinieni (*Mary* i *Vairon*), którzy Xięciu następcy tronu niderlandzkiego posłali listy z pogróżkami, w których domagali się 20,000 fr., na okupienie się od niebezpieczeństwa życia, stanęli już przed sądem.

Ponieważ *St Malo* nie wystarcza na kwarantannę dla okrętów z Hiszpanii przychodzących, urządzono więc, ażeby zatoka *Cancale* do tegoż celu użytą była.

Gazeta codzienna rozgłosiła fałszywą wiadomość o chorobie i śmierci Xięcia następcy tronu

szwedzkiego. Monitor i inne dzienniki odwołują tę wiadomość, i prosto ją za nieprawdę podają. Naypoźnieysze listy i wiadomości ze *Sztokolmu* pod 16tym października zgoła o tém nie wspominają.

*Gazeta paryzka z Wyroczni bruxelskiey* śmieszną umieściła nowinę, że Król szwedzki ustąpi tronu swojego dla dawnieyszey dynastyi, a sam królem greckim zostanie że go pewne mocarstwo potęgą 300,000 bagnetow swoich na nim osadzi: inni znowu, z lepszemi popisują się wiadomościami, że Grecya dostanie się pewnemu sąsiedzkiemu państwu, archipelag zaś Austryi, a to bez dobycia nawet szabli. Tak wiele i z taką pewnością o przyszłości rozprawiają, iż zdaje się, jakoby traktaty już podpisane zostały."

## HISZPANIJA.

(*z Gaz. Warsz.*) *Od granic hiszpańskich, d.* 26 *października.* Od dnia 10 b. m. umiera w *Barcellonie* co dzień blizko 150 osób, a w *Barcellonette* blizko 20. Choroba kończy życie człowieka w 3, 5 lub 7 dniach. Poznać ją można po czarnych womitach, stolcu takiegoż koloru, plucia krwią, i innych znakach, dokładnie opisanych przez doktora *Bailly*.

Zaraza grasująca w *Barcellonie*, jest nieszczęśliwym wypadkiem. Zdawało się, iż czasy dżdżyste złagodzą moc jey, ale niestety, przeciwny wcale sprawiły skutek. Od 6 do 12 października umarło tam 846 osób, wyzdrowiało 117, na nowo zachorowało 773, a pozostało dawnieyszych chorych 755.

Podług doniesień z *Tortozy*, nie można było już więcey dostać ludzi, którzyby zmarłych grzebali: ofiarowanie nawet znaczney zapłaty było bezskutecznem, a tak ciała zmarłych musiały leżeć w domach.

Słychać, iż lekarz francuzki, Pan *Mazet*, umarł w *Barcellonie* na zarazę. Pan *Bailly*, który już nią był dotknięty, przyszedł do zdrowia. Kommissya francuzkich lekarzy opuściła *Barcellonę*, i przebywa za miastem, gdzie się połowa mieszkańców przeniosła. Lekarze francuzcy myśleli dnia 15 listopada opuścić tameczną okolicę. Ciepło było tylko na 14 i 15 stopni.

Z tysiąca mieszkańców pozostało tylko 100 w *Barcellonette*; reszta albo zbiegła, lub od zarazy wyginęła.

Liczba umierających w *Barcellonie* wynosi do 30 na godzinę. Zaraz po śmierci wyrzucają trupów przez okna na ulicę; a gdy się zmierzchnie, wynoszą je na cmentarz i zasypują niegaszoném wapném i wodą śluzami sprowadzaną zlewają.

Gdy doktor *Parizet*, przybył do *Barcellony*, został natychmiast wezwany do pewnego chorego bogatego obywatela, Przy łóżku jego siedział spowiednik umierający, który właśnie skonał, gdy wszedł doktor *Parizet* Chory zaś we 20 minut poźniey życie zakończył.

Żółta gorączka pokazała się także w *Triana*, na przedmieściu *Sevilli*; wszelkie związki między tém przedmieściem i miastem przerwano.

(*z gaz. berl.*) *Madryt dnia* 24 *października.* Rząd oddał do rozrządzenia ministeryum spraw wewnętrznych, 200,000 realów dla rady zdrowia w *Katalonii*; 100,000 dla *Mequinenza*, 50,000 dla *Malagi*.

Do wszystkich sądownictw w całem królestwie, wydano rozkaz, ażeby w żadney rozprawie sądowey nie pozwalać odtąd wymieniania nazwiska któregokolwiek z członków rodziny królewskiey, gdyż ta podług konstytucyi jest nietykalna.

Jedna z gazet tuteyszych *el Zurriago* (harapnik) oddana została pod sąd, podobniez i druga w *Kadyxie*, która sobie naywięcey pozwalała.

Podług gazety *Impartial* porobiono zakłady 3 przeciw 1, że nastąpi odmiana w ministeryum. Twierdzi też, że jenerał-porucznik *D. France Venegas* przeznaczony jest na kapitana jeneralnego oraz naczelnika politycznego prowincyi Kadyxkiey.

Dwóch znakomitych patryotów uwięziono w *Madrycie* za to, że się ukazali d. 18 września na uroczystem obnoszeniu po ulicach wizerunku jenerała *Riego*. Jak się tylko wieść o tém po Madrycie rozeszła, zaraz wielu członków zgromadzenia Kortezów, jenezał *Quiroga* i inni stronnicy systematu konstytucyynego pośpieszyli odwiedzić uwięzionych.

Stany kortez zaczęły teraz roztrząsać ważną rzecz względem przyszłego urządzenia milicyi narodowey półwyspu. Minister woyny mówił naprzód, a chcąc dowieśdź, jak jest wielkiey wagi uzupełnienie tey milicyi, przytoczył dla przykładu, że jeśliby z Francyą przyszło do woyny, a ta miała bydź prowadzoną ze skutkiem, naówczas Hiszpanija potrzebowałaby przynaymniey 160,000 ludzi milicyi. Minister życzy, ażeby 87,000 ludzi tey broni natychmiast do służby czynney użyto.

Nowy podział kraju jest już przyjęty. Teraz zaymują się naznaczeniem pensyi dla naczelników politycznych (*Xefes Politicos*). Propozycya podzielenia pensyi jako i samych prowincyy na 4 klassy od 20,000, 15,000, 12,500 i 10,000 fr., nie jest dotąd przyjętą.

Kongress prowincyi *Montevideo*, na lewym brzegu rzeki *Platy*, postanowił d. 18 lipca, proponować, pod pewnemi warunkami, zjednoczenie się z Brazyliją i Portugaliją.

## WYSPY JONSKIE.

Oto jest odezwa Lorda *Maitland*, o którey wspomnieliśmy w numerze poprzedzającym: „Zasada zupełney neutralności, ogłoszona w odezwie rządu wykonawczego tych krajów pod dm 7 czerwca, poparta późnieyszemi obwieszczeniami, i przez uchwałę prawodawczą z dnia 13 sierpnia ustanowiona, pozyskała zupełne zatwierdzenie naywyższego Protektora (Króla angielskiego), który naymocniey rządowi wysp Jońskich polecił, aby zasadę tę, dopóki tylko obecny stan zamieszania w pogranicznych częściach Grecyi i Epiru trwać będzie, za święte i niezmienne prawidło postępowania swego uważał. W tym celu Lord naczelny kommissarz otrzymał od Monarchy swego szczególne przepisy, aby jako naczelny dowódca potęgi angielskiey na morzu śródziemném, używał naydzielnieyszych w tym celu środków. Naczelny kommissarz zatém, łącznie z wolą naywyższego prezesa i senatu, uznał potrzebę podać to do publiczney wiadomości. Ogłoszenie takowe jest tém naglejsze i potrzebnieysze, iż na nieszczęście zamiast bezwarunkowego stosowania się do przepisów w tych urządzeniach zawartych, zdarzyły się wypadki, że nie tylko zgwałcono neutralność wysp jońskich, ale nadto postąpiono sobie przeciwko zasadom wszystkich narodów, i prawidłom przez wszystkie umiarkowane rządy przyjętym, tak dalece, że spokoyność publiczna mogłaby bydź zagrożoną i zależącą od woli i dziwactwa kilku nędznych spekulantów, oraz powodowanych rozpaczą awanturników, jeśliby czynności te bezkarnie uchodziły. Zpomiędzy rozmaitych wypadków, które się z powodu pogardy wszystkich prawnych i przyjętych zasad zdarzyły, pokrótce JW. Kommissarz namienia tylko o podłém postępowaniu tych, którzy zbiegłszy z oyczyzny swojey, byli tak zuchwali i nieprzezorni iż nazywali się publicznie dowódcami siły zbroyney *Cefalonii* i *Zante*, zostając sami pod rozkazami niewiadomego awanturnika, lub obcego demagoga. Naczelny kommissarz zamilcza o postępowaniu niegodnych sług religii, którzy wbrew czystym zasadom Ewanjelii, nakazującey powszechną miłość i życzliwość, pod okiem rządu, zasyłają publiczne modły o zniszczenie państwa tureckiego, i nikczemnie nadużywając głosu religii, zgubny i sam z siebie zbyt mocny zapał, bardziey jeszcze wzniecają. Nie chce naczelny kommissarz dłużey się rozwodzić, gdy użyto już zaradczych potrzebnych środków dla ukarania takowych zbrodni tak, jak na to zasłużyły. Nie może jednak naczelny kommissarz zamilczeć o niedawném postępowaniu niektórych osób, które będąc dawniey mieszkańcami *Pargi*, okazały się niewdzięcznemi za dobrodzieystwa otrzymane od rządu jońskiego, który im dozwolił bydź obywatelami jońskiemi, a wybijając się zpod posłuszeństwa rządowi, u którego znaleźli opiekę, i gwałcąc naywiększe swoje powinno-

)1(

ści, podług ich własnego oświadczenia i zeznania, w większey lub mnieyszey liczbie z bronią w ręku opuścili tę wyspy, w celu uderzenia na woysko tureckie i zdobycia *Pargi*. Gdy atoli zamysł ich zupełnie się nie udał, powrócili znowu do tego kraju, żądając, aby ich jako poddanych jońskich przyjęto, lubo wprzód zgwałcili zuchwale wszystkie zasady, na których się publiczne bezpieczeństwo każdego rządu opiera. Gdy zaś wzmiankowani pargiotowie, odrzucili warunki, pod któremi im prawo obywatelstwa wspaniałomyślny rząd joński ofiarował, muszą więc koniecznie bydź uważanymi za nieprzyjacioł; a ze względu nieochybnych skutków, któreby nastąpiły, gdyby potrzebne zbrodnicze postępki bezkarnie uchodziły, naczelny kommissarz, porozumiawszy się z naywyższym prezesem i senatem, uznał potrzebę ogłoszenia i postanowienia, co następuje: 1) Wzmiankowani pargiotowie, którzy przez czyn swóy zgwałcili jawnie prawa wszystkich cywilizowanych narodów, działając wbrew woli i powadze rządu, pod którym zostawali, nie mają bydź nigdzie w kraju wysp jońskich przyjętemi. 2) Dozwolony im będzie dziesięciodniowy czas, rachując od ogłoszeniaননieyszey odezwy, aby, jeśli chcą, zabrali z sobą majątek swóy i rodzinę. 3) Nakoniec, gdyby chcieli do wysp tych powrócić, lub się gdzie na nich pokazali, mają bydź karani podług praw za podobne przestępstwa przepisanych. Postanowienie to, tłumaczone na język grecki i włoski, ma bydź podane do druku dla powszechney wiadomości. Działo się w *Korfu* dnia 9 października 1821 roku."

### Wielkie Xięztwo Poznańskie.

(*z Korr. Warsz.*) *Poznań, dnia 14 listopada.* Gazeta tuteysza ogłosiła dziś takie doniesienie naczelnego prezesa rządu:

Stosownie do przyrzeczenia mojego z dnia 12 z. m. przyymowałem do pierwszych dni tego miesiąca oświadczenia przystępu do ziemskiego związku kredytowego, a teraz, podpisany akt podałem do zatwierdzenia N. Pana. Dłuższa zwłoka opoźniałaby niepotrzebnie organizacyą instytutu. Właścicieli dóbr ziemskich, którzy się do mnie poźniey z deklaracyami przystąpienia do związku zgłosili, i tych, którzyby to jescze uczynić mieli zamiar, upraszam bydź cierpliwymi, dopóki dyrekcya związku ziemskiego kredytowego nie zacznie bydź czynną. Gdy exystencya związku kredytowego przez zadeklarowane już akcessa dostatecznie jest zabezpieczona, a według wyraźney osnowy § 22 regulaminu kredytowego, wolno im przystępować do towarzystwa w ciągu pierwszych lat pięciu, interes przeto onychże nic nie traci na dotychczasowém opoźnieniu. Przystąpiło już 108 właścicieli ziemskich, którzy tymczasowo, już to dawnieyszemi i nowemi cenami kupna, już sądowemi oszacowaniami razem wartość kapitałową swych dóbr w summie 17 milionów 53,393 talarów wykazali, i o listy zastawne w wartości 6 milionów 599,865 talarów wnieśli. Na nowo, kilku znamienitych mieszkańców przyłączyło się do towarzystwa, którzy albo wcale żadnych, lub dla formy tylko nader małey summy w listach zastawnych żądali. Przystąpili oni do związku w tym patryotycznym zamiarze, ażeby przyłożyć się do wzmocnienia rękoymi instytutu, po którym spodziewają się powrótu kredytu prowincyi, i utrzymania dobrego bytu współobywateli. Jak tylko otrzymam potwierdzony przez N. Pana dokument, zaproszę bez omieszkania członków towarzystwa do wybrania zpośród siebie pełnomocników, a tych następnie, ażeby się pofatygowali do mnie do Poznania, w celu dokończenia ze mną organizacyi całego instytutu. Poznań dnia 10 listopada 1821. Naczelny prezes prowincyi *v. Zerboni di Sposetti.*

### Rozmaite wiadomości.

(*z Gaz. Warsz.*) Uczeń *Klod* podał do gazet w Kopenhadze *akt pierwszy* (jak sam wyraża) podróży swojey do Grecyi. Utyskuje, iż w *Aalborgu*, odebrał list z Danii, pismo niemieckie podpisane przez professora *Kluga*, i wexel na 1,000 złotych, który dom handlowy *Witzleben* w *Hadersleben*, miał zapłacić. Wszystko to było zmyśloném. Z *Colding* do *Hadersleben* odprawił podróż z dziewczyną żydówką, która uczonego *Samuela Filipa* w *Aalburgu* miała za *Messyasza*. W *Hadersleben* pewna dziewczyna, przebrana za mężczyznę, chciała mu do Grecyi towarzyszyć, lecz nie dozwolili rodzice. Z *Tryestu* obiecuje przysłać *akt drugi* podróży swojey. Kto wie, może trzeci przyśle już z domu waryatów. *Klod* urodził się 1796 roku, jest synem pastora finlandzkiego, ma piękny wzrost, dobre obyczaje i szlachetny sposób myślenia. Skończył nauki w *Kopenhadze*, i przez 18 miesięcy był nauczycielem przy tameczným uniwersytecie.

*Wolno Drukować F. N. Golański Czł. Kom. Cenz. — w Wilnie w Drukarni Redakcyi.*

### *Sąd Exdywizorski.*

3. Edward Pilecki, Tadeusz Puciłowski b. Prezydent Ziem. Lidz., Jan Hofman Sędzia graniczny Grodz., Wincenty Jankowski Sędzia gran. Lidz., Ignacy Jocz Sędzia Ziem. Lidz., Józef Wołkowicki Sędzia gran. Grodzień., Stanisław Hubarewicz Sędzia Grodz. Lidz., Aloizy Borodzicz Sędzia Ziem. Lidz., Michał Paszkiewicz, Jerzy Janowski, Antoni Beynarowicz, Teodor Skinder Sędziowie Grodz. Lidzcy urzędnicy i exdywizorowie.

Oznaymujemy tym naszym obwiesczym listem, iż gdy na ostatecznie przeznaczony termin 12 7bra 1821 roku, komplet urzędnikow do folwarku Hlinkowszczyzny zeszłego Leopolda Lipnickiego zupełny się nie zebrał, przeto że na mocy dekretow Sądu Głów. 2 departamentu, jednego w roku 1814 julii 17, drugiego 1820 8bra 11 dnia zapadłych, którzykolwiek z nas we trzech ad locum delicti niezawodnie za niedziel cztery od daty podania, to jest na dzień 17 9bra zjedziemy i dzieło już rozpoczęte exdywizyi do końca doprowadzać będziemy, aby tedy strony ze wszelką gotowością naydowały się, równie żeby komornika z mappą i wymiarem, jako też regenta z aktami na naypierwszym zjeździe będącego W. Wincentego Bienkowskiego sprowadziły, sub paenis ostrzegamy i przez Gazetę Kuryera Litewskiego ogłosić zalecamy.

Roku 1821 mca 8bra 21 dnia Woźny Ptu lidzkiego, świadczę iż takowego obwiesczenia kopią od WWJJPP. Edwarda Pileckiego, Tadeusza Puciłowskiego b. Prez. Ziem. Lidz. Jana Hofmana sędz gr. grodz., Wincentego Jankowskiego sędz. gr. lidz., Ignacego Jocza sędz. ziem. lidz. Józefa Wołkowickiego sędziego gr. grodz. Stanisława Hubarewicza sędziego gr. lidzkiego, Aloizego Borodzicza sędziego ziem. lidz. Michała Paszkiewicza, Jerzego Janowskiego, Antoniego Beynarowicza, Teodora Skindera sędziow gr. lidzkich urzędnikow i exdywizorow, WJPannie Teofili Politalskiey szamb. w assystencyi opiekunow W. Karola Borzęckiego sędziego gr. grodz. i JW. Alexandra Narbuta b. marszał. lidz w folwarku Hlinkowszczyznie podałem i o terminie zjazdowym oznaymiłem.

Marcin Garbiński Woźny Ptu Lidz.

Roku 1821 mca 8bra 22 dnia przed aktami Ziem. Ptu Lidz. stanąwszy osobisto Woźny w górze podpisany, ten kwit relacyyny podanego obwiesczenia urzędownie zeznał, przyjąłem w akta umieściłem o zgodności z xięgami i opłacie poszlin, pieczętnych kopiejek $52\frac{1}{4}$ poświadczam. Michał Dziewiałtowski Gintowt Regent Ziem. Ptu Lidz.

### *Wyjeżdża za granicę.*

2 *Przez Królestwo Polskie, do Austryi, Prus i Saxonii Wileński obywatel Owsiey Zelkowicz Załkin na miesięcy 4.*

**DODATEK DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO N. 137.**

*Wilno dnia 16 Listopada 1821 roku v. s.*

*Przedaż domu.*

*1. Magistrat miasta Guberskiego Grodna doprowadzając do skutku uczynione przez siebie postanowienie na dniu 23 września roku idącego, powodem podaney prośby przez Kunegundę z pierwszego zamęzcia Pawłową Jasczykiewiczową a z drugiego Fonderflassową i wysztego Ukazu z Rządu Gubernskiego Lit. Grodz. dnia 9 sierpnia 1818 roku podaje do powszechney wiadomości: że kamienica ze wszelką swą dalszą budowlą w mieście Grodnie przy ulicy Mostowey pod N. 791 położona, a przynależna do sukcessorów zeszłego Pawła Jasczykiewicza obywatela Grodzienskiego, maystra professyi kowalskiey, sprzedawaną będzie z publiczney licytacyi przez tenże Magistrat grodzieński w terminach dnia 20 xbra 1821 r., dnia 18 stycznia i 20 lutego 1822 r. dla czego wzywa i zaprasza życzących osob nabydź tęż kamienicę, iżby w tymże Magistracie w oznaczonych terminach jawili się, gdzie i o kondycyach do nabycia jey poinformowanemi zostaną, przy czym wzywa wszystkich kredytorów, i pretensorów zeszłego Pawła Jasczykiewicza, jak rownie i sukcessorów jego, aby na dzień 15 grudnia r. idącego 1821 stawali, i jawili się w Magistracie z dowodami, pierwsi swych pretensyow, a drudzy probującemi aktorstwo i posydowanie tey kamienicy. Dot 1821 roku gbra 11 dnia.*

*Prezydent K. Kreybich. Pisarz Zyszkiewicz.*

*1. Magistrat miasta gubernskiego Grodna doprowadzając do skutku postanowienie przez siebie dnia 29 idącego mca i r. skutkiem odezwy od policyi mieskiey grodzieńskiey pod datą 26 tegoż miesiąca i roku z N. 4560 nadesłaney uczynione w przedmiocie sprzedania z publiczney licytacyi dwóch domów zruynowanych, opustoszałych, już zagrażających upadkiem w mieście Grodnie, jednego murowanego przy ulicy ciasney żydowskiey pod N 72 do dziedzictwa Mowszy Judelowicza, a drugiego drewnianego przy ulicy Kałużeńskiey pod N 394 do dziedzictwa Chaima Słuckiego, przynależnych, położonych, i za długi w tradycyynych possesyach WJP. Brauna Por. w. b. Polskich i zeszłego JW. Tadeusza Andrzeykowicza kollegskiego Sowietnika, i kawalera będących, podaje do powszechney wiadomości, że takowa licytacya odbywać się ma przez Magistrat grodzieński co do domu murowanego w dniach 28 listopada, 28 grudnia 1821 r. i dnia 25 januarii 1822 r. a co do domu drewnianego w dniach 25 gbra 16 i 30 grudnia 1821 r. dla czego wzywa i zaprasza konkurentów życzących nabydź te domy, iżby w oznaczonych terminach jawili się w tymże magistracie, gdzie o kondycyach poinformowanemi będą, a zarazem wzywa tradycyynych possessorów WJP. Brauna, i sukcessorów JW. Andrzeykowicza kollegskiego Sowietnika i kawalera, tudzież i dalszych bydź mogących kredytorów, jako oraz sukcessorów dziedzictwa, iżby pierwsi z dowodami swych pretensyow, a poślednie z dowodami w należeniu do dziedzictwa nieodmiennie na termin w dniu 20 grudnia 1821 r. przeznaczony, jawili się. Działo się w mieście Grodnie na Ratuszu 1821 r. mca października 31 dnia.*

*Pezydent K. Kreylich. Pisarz Zyszkiewicz.*

*Obwieszczenie.*

*1 Rząd Obwodu Białostockiego wydział 1szy niniejszym ogłasza: iż majętność urodzonych Łeńskich Kożany zwana w tuteyszym obwodzie i powiecie tegoż nazwiska sytuowana, na mocy dekretu Opieki Dworzańskiey Białostockiego i Sokalskiego Płu na satysfakcyą kredytorów pod exdywizyą na dniu 2 mca marca roku przyszłego 1822 w teyże majętności odbyć się mającą, oddaną będzie, wzywa przeto wszelkich nadmienionych Ur. Łeńskich kredytorow, iżby z prawnemi dowodami swoiemi słuszność należności swoich probującemi, niemniey i sama aktorka W. Weronika Łeńska Szambe anowa b. d. p. w przeznaczonym terminie do Sądu Exdywizorskiego na grunt zjechać mającego, stawili się; w przeciwnym zaś razie, usunięcia na zawsze ich pretensyi do wspomnionego majątku sami sobie winę przypiszą.*

*Asessor Kardynołowski.*
*Sekretarz Stefanowicz.*

*Uwiadomienie.*

*JPan Loeffler* approbowany dentysta w Uniwersytecie krakowskim, jako też examinowany i patentowany w Rossyyskim Imperatorskim Wileńskim Uniwersytecie, ma honor, po przybyciu swoiém z St. Petersburga, donieść, że zamierzył całą zimę w Wilnie zabawić, życzy przeto sobie stać się Szanowney Publiczności sztuką swoją użytecznym.

Robi wszystkie operacye swojey sztuki, wyymuje zęby lub ich korzenie z największą ostróżnością i łatwością z małym bardzo bolem, równuje je, separuje dla oddzielenia zdrowych od zepsutych — Zęby chwiejące się utwierdza wyczyszcza i uwalnia je od osadu zębowego tak nazwanego weinsteynu, który największym ich nieprzyjacielem bywa i prędzey lub późniey utratę ich sprawuje — Wypełnia wypruchniałe całkiem nową wynalezioną paryzką materyą, przez co wiele lat jescze utrzymywane bydź mogą i jak zupełnie zdrowe, służą — Leczy wszystkie choroby, które w gębie z przyczyny dezorganizowanych zębów powstały — Czyni nadto wiadomo, że przywiózł z sobą nowo wynalezione paryzkie mineralne zęby, które mają pierwszeństwo nad kościanemi, gdyż te wstawiane pospolicie nieprzyjemny oddech sprawują; także mają wielu zły zwyczay zęby takie jedwabiem uwiązywać, co jest rzeczą bardzo niebezpieczną dla sąsiedzkich, gdyż jedwab gnije

w gębie i urzyna koronę od korzenia, który potém gwałtowne bole i złe skutki za sobą ciągnie, dla tego uważa sobie za obowiązek cierpiącym odradzać, ażeby takim sposobem zębow sobie nie wstawiali — Z tey to przyczyny bywają po wszystkich wielkich i znacznieyszych miastach, wzmiankowane mineralne zęby od sławnieyszych dentystów wstawiane, które bywaią czystém złotem, platyną lub hiszpańskim szpagatem umocowane, co ani zębom, ani dziąsłom bynaymniey szkody nie przynosi.

Zęby zasługują na naywiększą uwagę i pilne staranie, gdyż są nie tylko ozdobą całey twarzy, zapobiegają opadnieniu warg i jagód i rozmaitym innym dolegliwościom i nieprzyjemnościom razem z utratą ich mającym nastąpić, ale są nawet dla zdrowia samego koniecznie potrzebnemi.

Mieszka w domu JP. Szwartza na ulicy Zamkowey pod N. 75.

---

### *Przedaż majątku.*

*2 Majątek dziedziczny w powiecie Wil. położony o mil 11 od Wilna mający obszaru włok geometrycznych 700, w którym wszystko co do wygody i gospodarstwa dobrego służyć może znayduje się, rzeki spławne, jeziora, młyny, karczmy, browary, las na budowle sosnowy i jodłowy, las opałowy biały, chaty dobrze zabudowane, lud siemienisty i zamożny, majątek zewsząd ograniczony w obrembie i bez szachownic, ewikcya pewna, jest do wybycia lub przezastawienia, w majątku tym są folwarki większe i mnieysze, są od 3, 4, 6 chat, są od chat kilkunastu, kilkudziesiąt, życzący częściami kupować mogą, można kupić z bydłem z naczyniem browarnym, można i bez tego, o warunkach tey wyprzedaży dokładniey poinformować się można, w Wilnie u W. Regenta Kniażewicza mieszkającego na zarzeczu w domu P. Andrzejewskiey, w Wilkomierzu u W. Regenta Merfelta, w Poniewieżu, u W. Regenta Jozeffowicza, w Rossieniach u W. Sędziego Grodz. Kuppścia.*

---

### *Ostrzeżenie.*

3. Roku 1821 9bra 5 dnia czyni się w powszechności ostrzeżenie, że Star. Mowsza, Całko i Abraham Jankielowiczowie Szajowiczowie Baksztowie, między sobą bracia, a zeszłego Jankiela Szajowicza Bakszty sukcessorowie, za dług zł 47,000, skutkiem prawa zastawnego przez zeszłego ich oyca W. Magdalenie z Przesmyckich Krassowskiey regentowey b. trybunału, i sukcessorom zeszłego Tomasza Krassowskiego zawiniony, zapozwani do Sądu Ziem. Oszmian. w roku teraźn. 1821 8bra 12 dnia po zaszłych akcessoryynych wyrokach, przed oczewistą rozprawą na przeciąg sprawiedliwości w tymże sądzie skondemnowali się w celu, aby zafrymarczyć własność regentowey Krassowskiey i fundusz odpowiedzi za pomienioną summę, i za zaległe od niey z lat kilku procenta ulegający, i kondyktowemi umowami obarczyć; przeto ninieyszą awizacyą ogłasza regentowa Krassowska całey publiczności, iżby z Star. Mowszą Całką, i Abrahamem Jankielowiczami Szajowiczami Baksztami, sukcessorami zeszłego Jankiela Szajowicza Bakszty, w żadne układy, tak o wyprzedaż kamienicy w mieście Wilnie sytuowaney, jako też na schedę po exdywizy w miasteczku Kazanowce marszałka Wołodkowicza w gubernii witeb. pcie lepel. dla ich przyszłą, ogólny fundusz zeszłego debitora Jankiela Szajowicza Bakszty wyświecający się, nikt do czasu opłacenia długu antecessorskiego regentowey Krassowskiey, i oczewistey rozprawy, z sukcessorami w żadne umowy nie wchodził, i żadnych tranzaktów nie zawierał; gdyż w przeciwném zdarzeniu, każdy sobie winę własną przypisze, tém ninieyszém ostrzeżeniem ogłasza. Magdalena z Przesmyckich Krassowska Regentowa.

Roku 1821 9bra 6 dnia wolno jest to ostrzeżenie w Kuryerze Lit. umieścić, poświadcza Ziem. Ptu wileńskiego Pisarz Józef Olszański.

---

### *Obwiesczenie.*

2. Sąd Główny 2 departamentu gubernii grodzieńskiey w skutek dekretu remissyynego w sprawie JW. Antoniego Nosarzewskiego rotmistrza b. kawaleryi narodowey polskiey, z JWW. Michałem kamerjunkrem, Maciejem porucznikiem kawalergardzkiego półku, i Józefem Grafami Wielhorskiemi, sukcessorami zeszłego Jerzego Wielhorskiego radcy taynego senatora i kawalera, Ignacym Lachnickim b. półkownikiem woysk polskich i kawalerem, i dalszemi stronami w dniu 24 8bra 1821 roku ferowanego, przez Gazety Warszawską i Kuryera Lit. trzykrotnie ogłasza: że sprawa między JW. Nosarzewskim za intercyzą od zeszłego Jerzego Grafa Wielhorskiego uzyskaną przyznania dla się dziedzictwa miasta Kamieńca Lit. [illegible]mi wszelkiemi przynależnościami w powiecie brzeskim znaydującemi się; [illegible] usatysfakcyonowania w należnościach z przeplaty nad umówioną, za walor dziedzictwa summę wynikłych, żądającym; a sukcessorami zeszłego Jerzego Grafa Wielhorskiego, oraz między dalszemi stronami, a mianowicie z kredytorami, i wszelkiego rodzaju pretensorami z rzeczy zawinienia zeszłego Jerzego Grafa Wielhorskiego do dóbr Kamieńca po satysfakcyą przychodzącemi, skutkiem uprzedniego remissyynego dekretu, pod rozpoznaniem sądu ziemskiego brzeskiego dotąd znaydującasię, z powodow w teraźnieyszym dekrecie wyjaśnionych z tegoż Sądu wyjętą, i na ostateczne podług dowodow i prawa, z pozwanemi i niepozwanemi, a do interessu należącemi osobami rozpoznanie do sądu ziemskiego powiatu grodzieńskiego przeniesioną i odesłaną została, że zatym w sądzie ziemskim grodzieńskim, który obowiązanym jest rzeczoną sprawę bez żadnych zwłók i niepotrzebnych odkładow rozsądzić, wszyscy zeszłego Jerzego Hrabiego Wielhorskiego kredytorowie, i z jakiegokolwiek względu do dóbr Kamieńca Lit pretensorowie, pod utratą należności swoich udać się i przyyść powinni. Działo się na sessyi sądowey w Grodnie dnia 26 8bra 1821 roku.

Zasiadający Załęski. Regent Wincenty Janowski.

| Obserwacye meterologiczne. | Czas obserwacyi | Wysokość Barom. | Wys. Ther. Reau | Wiatry. | Odmiana w powiet. |
|---|---|---|---|---|---|
| | dnia 14 średnia | 27 cal. 5,93 lin. | + 2,83 stopni | Połud. Zachod. | Pochmurno |
| | dnia 15 średnia | 27 — 6,70 — | + 3,75 — — | Połud. Zachod. | Pogoda |
| | dnia 16 godz. 6 | 27 — 5,6 — | + 3, — — | Połud. Zachod. | Pochmurno |